

Aktive «minigeologer» på Kongsberg

Tekst og foto av Kari Flaata Halling

Steinsliping er moro, synes Trude Uglem Ellefsen

Interessen for stein er stor blant barn, derfor tok vi konsekvensen av dette og startet en juniorgruppe for 2 år siden, forteller Jan Thorsen, leder av Kongsberg og Omegn Geologiforening.

Blant de fire geologiforeninger som finnes i Buskerud, er Kongsberg eneste med egen juniorgruppe.

I kjelleren på Gamle Badet på Kongsberg er det aktivitet et par timer den andre torsdagskvelden i måneden. Juniorgruppen i Kongsberg og Omegn Geologiforening, som startet i januar 1990, har idag 17 steininteresserte medlemmer i aldersgruppen 7-15 år. Ved besøk en torsdagskveld var barna i full sving med steinsliping og å lage fantasifulle steintroll.

Aktivt miljø

I løpet av Kongsbergmessen ifjor nesten tredoblet juniorgruppen medlemstallet og møtelokalet, som tidligere har vært mer enn stort nok, ble plutselig for lite, sier Jan Thorsen, som fungerer som daglig leder både for voksen- og juniorgruppen.

De små geologene lærer om jordkloden, om hvor og hvordan man leter etter mine-

Jan Thorsen med svovelkis og en gruppe med kvartskrystaller

raler og fossiler, samt hvordan man identifiserer dem. Av og til er det en liten konkurranse, for å teste barnas geologikunnskaper. «Rotekassen» med stein er fremme på hvert møte, og er like spennende hver gang:

Barna velger seg ett par steiner hver, som de voksne i foreningen har funnet, og får et slags inntrykk av hva som kan finnes ute i naturen, sier Thorsen, som opprinnelig kommer fra Bergen, men som bor i sølvbyen Kongsberg på syvende året.

Turene våre er populære. Vi har tidligere i år vært på granatbruddet oppe ved Sachsen, dessuten rotet på steinhaugene utenfor gruvegangen ved Kjennerudvannet og funnet bl.a. kvarts og svovelkis. De mest interessante stedene for steinsamlere er der hvor det drives veiarbeide, lages tunneller o.l., men man må alliere seg med de som arbeider der. I foreningen gjør vi oppmerk-

Merete Rustad får god hjelp av bestemor Solveig Stordalen når hun lager steintroll

som på at der finnes fredede forekomster, og det er heller ikke lov å ta seg tilrette på annen manns eiendom uten tillatelse. I Kongsberg kan man fortsatt finne endel sølv på tipphaugene rundt omkring, men disse er fredet.

Bjarne Dalen og Solveig Stordalen er faste medhjelpere i juniorgruppen. I kveld bistår Dalen med steinslipingen, mens Stordalen hjelper barna å lage steintroll. Hun har selv funnet alle de fine steinene, som brukes til trollene. Barna bruker fantasien: Trollene males i friske farger, med opprekks-garn til hår og tøyrester til skaut.

Tidligere så vi mye på mineraler, snakket om bergarter o.l. Vi har også vist lysbilder om fossiler og vulkaner. Nå er det andre gangen vi har steinsliping, og det er tydelig at barna liker å være aktive selv, sier Thorsen. Både han og Bjarne Dalen driver forøvrig kurs i steinsliping.

Trenger medhjelpere

Jeg studerte 4 år i Skottland. Ved en tilfældighet valgte jeg geologi som tilleggsfag, og har ett års kurs i geologi ved Universitetet bak meg. Her var vi på ekspedisjoner og kikket på forekomster, og jeg ble skikkelig interessert i faget. Etter oppholdet i Skottland skjedde det egentlig ikke mer før jeg kom til Kongsberg, forteller Thorsen, som ellers har latt seg inspirere av en tante i Bergen som var veldig aktiv med å samle og slippe stein.

Bearbeiding av stein (sliping, lage smykker) synes jeg er veldig fascinerende. Ved å gå ut i skog og mark og plukke opp stein, lærer man seg etter hvert hva som kan være interessant. Det meste ser jo unektelig grått og trist ut, men den kjedeligste stein kan bli veldig fin etter sliping.

Barna har fått en velfortjent bruspause, (brusen er byens billigste: kr 2,- pr. flaske) og etterpå bytter de på å lage steintroll og slipe, slik at alle får prøvd seg! Thorsen synes det er ekstra moro og oppmuntrende for barna, at alltid noen av foreldrene er med på møtene. De gjerne en håndsstrekning der det trengs.

Jeg ser gjerne at det blir flere barn med i juniorgruppen på Kongsberg, men før den kan utvides, trengs det flere steininteres-

serte voksne til å være med å lede. Allverdens steinkunnskaper trengs ikke. Det går an å lære, understreker Thorsen, og oppfordrer folk til å melde seg. Han står også gjerne til disposisjon for nærmere opplysninger og gode råd hvis noen andre steder i landet vil starte en juniorgruppe.

Tips for store og små steinsamlere

1. Vær OBS på bratte skrånninger og i gruveganger. Bruk hjelm og en eller annen form for beskyttelsesbriller.
2. Ettersom det er vanskelig å få tak i spesialutstyr for barn, får du heller improvisere litt: Bruk sykkelhjelm, og solbriller (med sidebeskyttere) som vernebriller. En liten lett hammer (f.eks. en vanlig kulehammer), liten meisel med håndbeskytter (fåes i billigbutikker for 10-20 kroner) er greit å ha med på turen.
3. Vær OBS på rasfare hvis du går i bratte skrånninger og det er personer nedenfor deg.
4. Ta kontakt med grunneier hvis du vet at stedet er privat eiendom.
5. Vær sikker på at du ikke leter i forekomster som er fredet.
6. I bokhandlerne finnes rimelig litteratur om stein og mineraler, skrevet på norsk for barn og ungdom. Det går også fint an å bruke biblioteket.

Øystein Borvik i full gang med å slippe rosenkvarts